

Nr 91.

Ankom till riksdagens kansli den 24 maj 1934 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa åtgärder för främjande av fiskarens avsättning av färsk strömming.

I en till riksdagen den 13 april 1934 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition nr 261 har Kungl. Maj:t under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen att

1) för åtgärder till organiserandet av strömmingsfiskarena anvisa för budgetåret 1934/1935 under nionde huvudtiteln ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor;

2) antaga ett såsom bilaga till nämnda statsrådsprotokoll fogat förslag till förordning om viss reglering av handeln med färsk strömming.

Ifrågavarande förslag till förordning är såsom *bilaga* fogat till detta utlåtande.

Den 6 oktober 1933 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla fem utredningsmän för verkställande av utredning och avgivande av förslag rörande organiserandet genom samverkan mellan fiskarena eller på annat sätt av avsättningen av strömming från den del av ostkusten, varifrån regelmässig avsättning skedde till Stockholm.

Genom beslut samma dag tillkallades såsom utredningsmän ledamoten av riksdagens andra kammare, lantbrukaren O. Jeppsson, ordförande, samt professorn L. Nannesson, fiskeriintendenten Chr. Hessle, fiskerinstruktören Hj. Skoglund och fiskaren A. Jansson.

Utredningsmännen, vilka antagit benämningen 1933 års strömmingshandelsutredning, hava framlagt dels i skrivelse den 18 december 1933 förslag om en centralorganisation för fiskerinäringen, vilken skulle hava till uppgift bland annat organiserandet av strömmingshandeln, och dels i skrivelse den 29 januari 1934 förslag till organisation av strömmingsfiskarena.

Utredningsmännens förslag går ut på en anordning med samverkande ekonomiska föreningar bland fiskarena, benämnda fiskare- och fiskförsäljningsföreningar, med huvudsaklig uppgift att dels samla utbudet av strömming på ett fåtal händer och dels i görligaste mån verka för en

reglering av fångsterna. För att giva den föreslagna organisationen av strömmingsfiskarena erforderlig styrka hava utredningsmännen föreslagit, att Kungl. Maj:t skulle erhålla befogenhet att medgiva fiskförsäljningsförening tillstånd att, med uteslutande av andra, från fiskarena eller fiskareföreningarna inom försäljningsföreningens område inköpa färsk strömming för återförsäljning. Utredningsmännen hava ansett svenska fiskareförbundet vara lämpat att övertaga rollen av den centralorganisation, som utredningsmännen ifrågasatt.

Efter remiss hava yttranden avgivits över båda förslagen av kommerskollegium och lantbruksstyrelsen, samt över det sistnämnda förslaget av överståthållarämbetet samt länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Kalmar, Gotlands, Gävleborgs och Västerbottens län. Lantbruksstyrelsen har i ärendet hört svenska fiskareförbundet. Kommerskollegium har införskaffat yttrande från vissa handelskamrar m. fl. Vidare hava yttranden avgivits av åtskilliga fiskareföreningar och hushållningssällsks förvaltningsutskott.

I yttrandena hava förslagen att organisera strömmingsfiskarena i ekonomiska föreningar och att anförtro organisationsarbetet åt svenska fiskareförbundet i allmänhet tillstyrkts eller i allt fall icke avstyrkts. Däremot hava från ett flertal håll framförts betänkligheter mot förslaget att lämna strömmingsförsäljningsföreningarna ensamrätt att inköpa strömming till återförsäljning i parti.

Departementschefen har i ärendet anfört följande.

»Den förebragta utredningen giver vid handen, att avsevärda brister vidlåda distributionen av färsk strömming. Distributionen sker mestadels planlöst, och någon reglering av tillförseln till de stora konsumtionscentra förekommer i regel icke. Fiskarena sända i de flesta fall på vinst och förlust sina fångster till engrossisterna utan att hava någon närmare kännedom om vare sig behovet av strömming på leveransorten eller de priser, som kunna erhållas. Detta medför, att de priser, fiskarena erhålla, kunna bli oskäligt nedpressade och vid riklig tillgång förlustbringande. Även för partihandlarna medföra bristerna i distributionen stora olägenheter. Svårigheter uppstå att verkställa tillförlitliga priskalkyler och att beräkna inköpsbehoven. En av de förnämsta orsakerna till missförhållandena med avseende å distributionen torde vara bristande samverkan mellan strömmingsfiskarena. Ett genomförande av utredningsmännens förslag om fiskarenas sammanslutande i fasta organisationer torde därför otvivelaktigt vara ägnat att verksamt bidra till undanröjande av berörda missförhållanden. Genom att utbuden av strömming sammanföras i större enheter bliva möjligheterna för fiskarena att erhålla skälig betalning för sina fångster helt andra än för närvarande. Särskilt blir detta fallet, därest såsom föreslagits samarbete inledes i syfte att åstadkomma en ändamålsenlig reglering av tillförseln. Genom en sådan reglering kommer ock engrossisternas arbete med distributionen att underlättas.

Såsom utredningsmännen framhållit har emellertid erfarenheten visat, att stora svårigheter föreligga att samla fiskarena i dylika sammanslutningar. Förut på enskilt initiativ i sådan riktning gjorda försök hava misslyckats. De väsentligaste anledningarna till dessa misslyckanden torde hava varit fiskarens bristande förståelse för sammanhållningens betydelse och deras svaga ekonomiska resurser, vilka icke medgivit, att några större kostnader nedlagts på organisationens uppbyggande och utvidgande. Även har medverkat deras spridda och isolerade bosättning. För att ett tillfredsställande resultat skall kunna vinnas, torde statens bistånd vara erforderligt. Vid upprepade tillfällen har staten lämnat kooperativa strävanden inom jordbruksnäringen sitt stöd. Det är att märka, att statens medverkan nu är påkallad icke för att bilda gentemot den fria handeln konkurrenskraftiga fiskförsäljningsorganisationer utan för att ernå en bättre ordning och reda i handeln med strömming. Fördelarna härav komma såsom av det anförda framgår icke blott fiskarena tillgodo. Jag förordar alltså, att staten lämnar sitt biträde till strömmingsfiskarens organiserande för ifrågavarande ändamål.

Statens hjälp torde i första hand böra lämnas i form av bidrag till organisationskostnaderna. Därest det avsedda ändamålet skall uppnås, torde sagda kostnader komma att bli avsevärda. Ett omfattande propaganda- och ackvisitionsarbete bland fiskarena torde bli erforderligt, ett arbete som med största sannolikhet kommer att bli synnerligen krävande med hänsyn till fiskarens spridda bosättning och deras förutberörda obenägenhet att sammansluta sig. För att en organisation av ifrågavarande art skall kunna bli av verklig betydelse fordras, att strävandena att samla fiskarena till gemensamt arbete vinna allmän anslutning och att organisationen omfattar huvuddelen av de fiskare, som äro bosatta inom det för densamma avsedda verksamhetsområdet. Det torde bli nödvändigt att anordna instruktionskurser för utbildande av lämpliga personer att bedriva organisationsarbetet. Dessa torde därefter böra utsändas för att genom föredrag, kurser och annorledes verka för spridandet av förståelse för sammanslutningsidéens betydelse. Såsom i det följande skall utvecklas torde organisationsarbetet böra inriktas på bildande av ekonomiska föreningar. Vid startandet av sådana föreningar måste biträde lämnas på olika sätt. Förslag till föreningsstadgar böra tillhandahållas och bistånd med anskaffande av lämpliga personer för styrelser och andra uppdrag meddelas. Att närmare bestämma det belopp, som kan behövas för täckande av organisationskostnaderna, ställer sig givetvis svårt. Ett belopp av 25,000 kronor torde emellertid ej vara för högt beräknat.

Arbetet med organisationens genomförande hava utredningsmännen tänkt sig skola överlämnas till svenska fiskareförbundet. Enligt vad jag inhämtat är förbundet emellertid icke villigt att åtaga sig uppdraget. Under sådana förhållanden torde uppdraget böra lämnas till annan fiskareförening, som Kungl. Maj:t finner lämplig, att utföras efter av Kungl.

Maj:t godkänd plan. Organisationen torde böra uppbyggas under nödigt beaktande av utredningsmännens organisationsförslag. Till grund för organisationen torde böra ligga fiskareföreningar med i allmänhet mindre verksamhetsområden. Dessa primärföreningar torde böra sammanslutas i fiskförsäljningsföreningar, vilkas verksamhetsområden böra lämpligen avvägas med hänsyn till tillförsel- och distributionsförhållandena i fråga om färsk strömming. Föreningarna böra organiseras såsom ekonomiska föreningar utan personlig ansvarighet.

För att användas såsom bidrag till organisationsarbetet torde för nästa budgetår böra uppföras ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor. Erinras må, att av det under punkten 95 i nionde huvudtiteln av årets statsverksproposition beräknade beloppet av 250,000 kronor enligt propositionerna nr 135 och 210 allenast 62,430 kronor äskats anvisade. Därest ytterligare medel, utöver nyssnämnda anslag å 25,000 kronor, skulle erfordras för ifrågavarande ändamål, torde Kungl. Maj:t få taga i anspråk behövt belopp av det utav riksdagen jämlikt skrivelse den 28 februari 1934, nr 58, anvisade extra reservationsanslaget av 40,000 kronor till främjande av organisationsarbetet m. m. på jordbrukets och fiskets områden.

För att i händelse av behov kunna stärka organisationens ställning torde, såsom utredningsmännen föreslagit och ett stort antal myndigheter tillstyrkt, böra beredas möjlighet för Kungl. Maj:t att tillförsäkra fiskförsäljningsföreningarna ensamrätt att bedriva partihandel med färsk strömming. De grundläggande bestämmelserna härom torde böra sammanfattas i en förordning om viss reglering av handeln med färsk strömming. Ett inom jordbruksdepartementet utarbetat förslag till sådan förordning torde såsom *bilaga* fogas till statsrådsprotokollet.¹ Enligt detta förslag må, där Kungl. Maj:t så förordnar, partihandel med färsk strömming under viss tid och inom visst område av riket icke bedrivas utan tillstånd av Kungl. Maj:t eller den, åt vilken rätten att meddela sådant tillstånd av Kungl. Maj:t överlåtes. Den, som erhållit tillstånd att bedriva partihandel, skall vara skyldig att underkasta sig de villkor, som kunna komma att föreskrivas av Kungl. Maj:t eller efter Kungl. Maj:ts bemyndigande av den, som erhållit rätten att medgiva dylikt tillstånd. Med partihandel förstås sådan handel, som sker till återförsäljare i och för deras rörelse. För att hindra att fiskförsäljare, verksamma utom det område, tillståndet avser, skola kunna med förbigående av tillståndsinnehavare leverera strömming till inom området arbetande detaljhandlare eller — med undantag för det fall att försäljningen sker för dens räkning, som fiskat strömmingen — direkt till konsumenterna har ytterligare föreskrivits, att inom området icke må idkas detaljhandel med färsk strömming, som inköpts från annan än den, som innehar tillstånd att driva partihandel med färsk strömming. Försäljning av strömming omedelbart från fiskare till konsument har däremot lämnats fri.

¹ Denna bilaga är likalydande med den vid detta utlåtande fogade.

Innan tillstånd, varom här är fråga, meddelas försäljningsförening, torde Kungl. Maj:t låta sig angeläget vara att tillse, att föreningen fyller vissa förutsättningar, ägnade att främja ett tillfredsställande resultat av anordningen. Tillstånd lärer sålunda icke böra lämnas, med mindre föreningen representerar en betydande del av fiskarena inom föreningens verksamhetsområde. I förevarande hänseende synes lämpligen böra fordras, att föreningen omfattar antingen 65 procent av samtliga inom dess område verkssamma fiskare eller 75 procent av yrkesfiskarena inom området. Vid meddelande av tillstånd åt försäljningsförening bör vidare såsom villkor uppställas, att föreningen på ett lojalt sätt utövar sin befogenhet så att annans berättigade intresse icke kränkes. Föreningen torde sålunda böra vara skyldig att inköpa strömming även av utanför densamma stående fiskare. Givetvis äger föreningen därvid bestämma priset så att föreningens kostnader bliva täckta enligt samma grunder, som gälla vid inköp från föreningens egna medlemmar. Föreningen bör tillika bemyndigas ävensom vara pliktig att medgiva andra, som så önska, att inom föreningens verksamhetsområde driva partihandel med strömming, under förutsättning att strömmingen inköpes från föreningen.

Erforderliga bestämmelser angående tillsyn över efterlevnaden av förordningen torde i fall av behov få utfärdas av Kungl. Maj:t. Därest Kungl. Maj:t skulle finna förening, som meddelats tillstånd till försäljning, brista i sina skyldigheter, bör Kungl. Maj:t omedelbart kunna återkalla tillståndet.

Den föreslagna anordningen torde tillsviðare icke böra förlänas giltighet för längre tid än till och med den 30 juni 1937.»

Otvivelaktigt är en reglering av förhållandena på det område, varom här är fråga, av behovet påkallad. Med hänsyn härtill och då vad i propositionen i sådant avseende föreslagits icke föranleder någon utskottets erinran anser sig utskottet böra förorda propositionen. Utskottet hemställer sålunda,

Utskottet.

att riksdagen må, med bifall till förevarande proposition,

1) för åtgärder till organiserandet av strömmingsfiskarena anvisa för budgetåret 1934/1935 under nionde huvudtiteln ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor;

2) antaga det såsom bilaga till statsrådsprotokollet fogade förslag till förordning om viss reglering av handeln med färsk strömming.

Stockholm den 24 maj 1934.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, Carl Eriksson, Gabrielsson, Granath*, Tjällgren, Bengtsson*, Alfred Andersson och Elof Andersson*; samt

från andra kammaren: herrar *Johansson i Uppmälby, Uddenberg, Andersson i Grimbo*, Gustafson i Kasenberg*, Liedberg, Andersson i Tungelsta*, Karlsson i Munkedal och Osberg**.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Uddenberg*, som uttalat viss betänklighet mot att på detta sätt ingripa, varigenom en ny mellanhand skapas, som sannolikt kommer att fördyra varan för konsumenterna utan att fiskarena därigenom med säkerhet kunna påräkna någon större fördel.

Bilaga.

Förslag

till

förordning om viss reglering av handeln med färsk strömming.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Partihandel med färsk strömming må, där Kungl. Maj:t så förordnar, under viss tid och inom visst område av riket icke bedrivas utan tillstånd av Kungl. Maj:t eller den, åt vilken rätten att meddela sådant tillstånd av Kungl. Maj:t överlåtes.

Inom område, där partihandel är beroende av tillstånd, som i första stycket sägs, må ej idkas detaljhandel med färsk strömming, inköpt från annan än den, som erhållit sådant tillstånd.

Med partihandel förstås sådan handel, som bedrivs till återförsäljare i och för deras rörelse. Med detaljhandel förstås all annan handel.

2 §.

Kungl. Maj:t äger meddela närmare föreskrifter rörande tillämpningen av denna förordning samt angående de villkor, under vilka tillstånd må åtnjutas. Föreskrifter angående dylika villkor må ock efter Kungl. Maj:ts bemyndigande och i samband med tillståndets lämnande meddelas av den, åt vilken rätten att lämna tillstånd må hava överlåtits.

3 §.

Den, som inom område, beträffande vilket förordnande jämlikt 1 § meddelats, i strid mot bestämmelserna i nämnda paragraf driver handel med färsk strömming, straffes med dagsböter.

4 §.

Förseelse mot denna förordning lyder under allmänt åtal, som anhängiggöres vid allmän domstol.

Böter tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

Denna förordning träder i kraft å dag Kungl. Maj:t bestämmer och gäller till och med den 30 juni 1937. I fråga om sådan under tiden för förordningens giltighet begången förseelse, som i förordningen avses, skall vad där är stadgat om påföljd av förseelsen gälla även efter sistnämnda dag.
